

UČEBNÉ OSNOVY

<i>Názov predmetu</i>	Pracovné vyučovanie
<i>Vzdelávacia oblasť</i>	Človek a svet práce
<i>Ročník</i>	3. – 4.roč.
<i>Názov ŠVP</i>	Štátny vzdelávací program 1. stupňa základnej školy v Slovenskej republike
<i>Názov ŠkVP</i>	Škola pre každého, škola pre všetkých
<i>Stupeň vzdelania</i>	ISCED 1
<i>Forma štúdia</i>	denná
<i>Vyučovacia jazyk</i>	slovenský

1. Charakteristika predmetu

Pracovné vyučovanie na primárnom stupni vzdelávania je zamerané na široké spektrum pracovných činností a technológií založených na tvorivej tímovej spolupráci. Technickým vzdelávaním sú žiaci vedení k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. Vzdelávací obsah predmetu pracovné vyučovanie prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov. Predmet je zameraný na rozvoj praktických pracovných zručností a dopĺňa celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti.

2. Ciele predmetu

Žiaci

- rozlíšia rôzne prírodné a technické materiály a ich význam pre človeka,
- pochopia techniku ako nástroj na riešenie problémov reálneho života,
- spoznajú základné vlastnosti materiálov a možnosti ich použitia v praxi,
- získajú poznatky o pracovných činnostiach vo vybraných povolaniach a profesiách,
- spoznajú ľudové tradície, remeslá a zhotovia tradičné produkty,
- upevnia svoje kladné morálne a vôľové vlastnosti pri riešení technických problémov,
- pracujú a riadia pracovnú činnosť v tíme,
- narábajú s jednoduchým náradím na opracovanie materiálov bezpečne a dodržiavajú hygienu práce,
- navrhujú vlastnú predstavu pri konštruovaní jednoduchých statických a pohyblivých modelov,
- poznajú zásady stolovania a prípravy jednoduchých pokrmov.

3.VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU

Človek a práca

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodniť význam práce pre človeka, ✓ vysvetliť význam učenia sa k príprave na budúce povolanie, ✓ informovať o rôznych povolaniach z okolia, v ktorom žijú, ✓ uviesť klady a zápory vplyvu techniky na prácu človeka, ✓ diskutovať o poznatkoch získaných na exkurzii. 	<p>učenie, povolanie, práca; význam učenia sa k príprave na budúce povolanie</p> <p>BOZP, hygiena, pracovný a organizačný poriadok</p> <p>výrobné zariadenie, stavba</p>

Tvorivé využitie technických materiálov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhotoviť výrobok z odpadového prírodného alebo technického materiálu, ✓ zdôvodniť využitie odpadových materiálov, ✓ vyhodnotiť druhy odpadu z domácnosti, ✓ uviesť možnosti druhotného využitia odpadového materiálu, ✓ preskúmať vlastnosti odpadových materiálov, ✓ preskúmať vlastnosti papiera, ✓ zhodnotiť využitie papiera v praxi, ✓ zhotoviť výrobok z papiera a kartónu, 	<p>odpadový prírodný a technický materiál</p> <p>vlastnosti a druhotné využitie odpadového materiálu, triedenie odpadu</p> <p>pokus na rozložiteľnosť drobných materiálov</p> <p>výrobky: z téglíkov, zo škatuliek, z drôtu, a pod.</p> <p>papier a kartón, vlastnosti a použitie, základné suroviny na výrobu papiera</p> <p>strihanie, trhanie, skladanie, lepenie</p> <p>výrobky: priestorové a kruhové vystrihovačky, origami, obaly na knihy a darčeky, koláž z kartónu,</p> <p>textil, vlastnosti textilu (podľa udržiavania tepla, krčivosti, väzby,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ šiť základné stehy, ✓ preskúmať vlastnosti textilných materiálov, ✓ zhotoviť výrobok z textilu. 	<p>nasiakavosti a iné), základné stehy (predný, zadný), údaje na visačkách textilných materiálov</p> <p>výrobky: záložka do knihy, obrúsok, gombíkový panáčik a pod.</p>
---	--

Základy konštruovania

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhotoviť modely dopravných prostriedkov alebo zdvižných zariadení, ✓ vysvetliť úlohu dopravných prostriedkov a zdvižných zariadení, ✓ diskutovať o bezpečnosti v doprave a na stavbe, ✓ určiť základné časti bicykla, ✓ urobiť elementárnu údržbu bicykla. 	<p>technika v doprave, preprava tovaru, význam a využitie dopravných prostriedkov, dopravné prostriedky v okolí, bezpečnosť v doprave</p> <p>výrobky: dopravné objekty zo stavebníc alebo z odpadových materiálov (autá, lode, lietadlá, žeriavy)</p> <p>bicykel, pravidlá a bezpečnosť jazdy na bicykli, správne vybavenie bicykla, kontrola bicykla pred jazdou, údržba bicykla</p> <p>bezpečná mobilita</p> <p>výrobky: leporelo na tému Jazdíme bezpečne na bicykli</p>

Stravovanie a príprava pokrmov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodniť správne rozloženie kuchynského náradia a spotrebičov, ✓ vysvetliť bezpečné používanie kuchynského náradia a spotrebičov, 	<p>kuchyňa, jej hlavné časti a ich rozloženie</p> <p>náradie, spotrebiče v kuchyni a ich význam</p> <p>základné bezpečnostné a hygienické pravidlá</p> <p>nákup potravín, cenová kalkulácia nákupu, (ne)výhody nákupu na trhoviskách a v supermarketoch</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ prezentovať pravidlá zaobchádzania s horúcimi predmetmi, ✓ vysvetliť pravidlá hygieny v kuchyni, ✓ simulovať nákup potravín, ✓ odhadnúť cenu plánovaného nákupu, ✓ zdôvodniť význam správneho skladovania potravín, ✓ vytvoriť tabuľku s údajmi o dĺžke skladovania potravín, ✓ pripraviť jednoduchý pokrm, ✓ prezentovať zásady správneho stolovania, ✓ upraviť stôl pred stolovaním. 	<p>obalové materiály, identifikačné údaje pre spotrebiteľa</p> <p>skladovanie potravín (miesto skladovania, dĺžka skladovania, záručná doba potravín)</p> <p>jednoduché pokrmy (nátierky, zeleninové alebo ovocné šaláty a pod.)</p> <p>stolovanie, pravidlá stolovania</p>
--	---

Ľudové tradície a remeslá

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať tradície a remeslá v regiónoch, ✓ vymenovať regionálne ľudové remeslá, ✓ zhotoviť jednoduché výrobky súvisiace s ľudovými tradíciami. 	<p>Ľudové tradície a remeslá v regióne</p> <p>remeselnícka dielňa, múzeum, skanzen</p> <p>výrobky: veľkonočné ozdoby a doplnky, ozdoba z drôtu, tkáčsky výrobok, ľudová výšivka a iné</p>

Človek a práca

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť príklady technických vynálezov, ✓ vyhľadať informácie o pracovných možnostiach vo svojom 	<p>technické vynálezy a ich vplyv na výber povolania</p> <p>povolania budúcnosti v súvislosti s novými vynálezmi</p> <p>pracovné príležitosti v regióne, najžiadanejšie povolania</p>

región, <ul style="list-style-type: none"> ✓ zrealizovať jednoduchý projekt. 	
---	--

Technické materiály

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť základné vlastnosti vybraných druhov technických materiálov, ✓ zhotoviť ľubovoľný výrobok z technického materiálu, ✓ uviesť základné suroviny na výrobu papiera, ✓ preskúmať ďalšie vlastnosti papiera, ✓ zhotoviť výrobok podľa návodu s požadovanou presnosťou, ✓ vyšiť ozdobné stehy, ✓ uviesť zásady starostlivosti o textil, ✓ zhotoviť výrobok z textilu, ✓ preskúmať vlastnosti textilných materiálov, ✓ uviesť rozdiel medzi kríkmi a stromami, ✓ zistiť výskyt stromov v okolí, ✓ navrhnuť projekt ošetrovania poškodených stromov, ✓ zhotoviť výrobok z dreva. 	technické materiály (papier, textil, drevo,...), vlastnosti technických materiálov výrobky: z papiera, textilu, dreva alebo ich vzájomná kombinácia výroba papiera, základné suroviny na výrobu papiera priehľadnosť, priehľadnosť, krčivosť, nasiakavosť, pevnosť a pod. výrobky: priestorové vystrihovačky, masky z papiera, orgiami, koláž, priestorové výrobky z kartónu textil – vlastnosti textilu, nasiakavosť, farebná kombinovateľnosť a pod., údržba textilu stehy (krížikový, stonkový, a iné) výrobok podľa strihu oprava odevu (spinadlá, gombíky, ozdobné záplaty) výrobky: vrecúško, puzdro, odev pre bábiku a pod. dreviny (stromy – ihličnaté, listnaté), kríky, vlastnosti drevín, drevené predmety, poškodené dreviny ohýbanie, oddeľovanie, spájanie a úprava povrchu dreva výrobky: zvieratká, postavy, príbytky, krmidla a pod.

Príprava pokrmov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ navrhnuť úpravu stola na slávnostnú príležitosť, ✓ vytvoriť menu na slávnostnú príležitosť, ✓ uviesť príklady vhodných potravín na špecifické udalosti, ✓ pripraviť jednoduché pohostenie.	stôl na slávnostnú príležitosť pokrmky na oslavu (napr. nepečená ovocno-smotanová torta, ovocná šľava) vhodné pokrmky na kúpalisko, výlet a pod. kultúra stolovania na Slovensku a vo svete

Ľudové tradície a remeslá

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ navrhnuť ozdoby a doplnky súvisiace s ľudovými tradíciami, ✓ vytvoriť ozdoby a doplnky, ✓ vymenovať ľudové remeslá, ✓ zhotoviť produkty súvisiace s ľudovými remeslami.	Ľudové tradície (napr. na sv. Mikuláša, Luciu) Ľudové remeslá (napr. tkáčstvo, výšivkárstvo, hrnčiarstvo) výrobky: mikulášsky darček, tkáčsky výrobok, ľudová výšivka a iné

Základy konštruovania

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhotoviť konštrukcie zo stavebníc alebo zo škatúl, ✓ opísať konštrukcie stavieb vo svojom okolí, ✓ uviesť zdroje elektrickej energie, ✓ prezentovať zásady bezpečnej práce s elektrickými zariadeniami, ✓ vysvetliť význam šetrenia elektrickou energiou, ✓ zhotoviť výrobky s využitím zapojenia jednoduchého elektrického obvodu, ✓ porovnať komunikáciu na diaľku v minulosti a v súčasnosti, ✓ napísať správu prostredníctvom SMS alebo cez e-mail, ✓ vysvetliť výhody a nevýhody moderných komunikačných prostriedkov, ✓ vypracovať jednoduchý projekt o ochrane životného prostredia.	konštrukcie okolo nás a ich spoločenský význam výrobky: obydlia, mosty, pohyblivé detaily strojov, vrtuľka, šarkan..., stavebnice, alebo rôznych technický materiál (papier, kartón, lepenka, koženka, plasty, drôtičky, drevo) za použitia dostupných nástrojov a náradí elektrická energia, zdroje (obnoviteľné a neobnoviteľné) a ich vplyv na životné prostredie, výroba elektrickej energie, význam a šetrenie bezpečné zaobchádzanie s elektrickými zariadeniami elektrický prúd, elektrický obvod, zdroj, spotrebič výrobky: hračka (lampión, betlehem...) s využitím jednoduchého elektrického obvodu - žiarovka E 10, tenký vodič, spínač, batéria 4,5 V technické komunikačné prostriedky, historické a moderné, ich výhody a nevýhody

4. Stratégie vyučovania (výchovné a vzdelávacie)

metódy a formy práce

Vzdelávacie stratégie

Odporúčame využívať v predmete pracovné vyučovanie vyučovacie metódy:

- priameho prenosu poznatkov (živé rozprávanie, opis spojený s pozorovaním, vysvetľovanie, besedu – dialogickú metódu, didaktické hry a metódu otázok a odpovedí)
- sprostredkovaného prenosu poznatkov (pozorovanie prírodnín, pokus, demonštrácia)
- práce s textom (práca s učebnicou, s pracovným zošitom a ďalšou literatúrou)
- a iné aktivizujúce metódy (pojmová mapa, brainstorming atď.)

V edukačnom procese pracovného vyučovania by sa mala využívať nielen základná organizačná forma vyučovacia hodina, ale aj exkurzia, vychádzka. Vyučovanie pracovného vyučovania by malo byť zážitkovým vyučovaním.

4.2. Výchovné stratégie

- poznať zmysel učenia, vie si utvoriť pracovné návyky, spoznávať organizáciu času
- učiť sa ohľaduplnému vzťahu k životnému prostrediu
- získavať informácie pre praktický život
- objavovať radosť zo splneného sna
- učiť sa rešpektovať potreby iných ľudí
- získavať pozitívny vzťah k práci
- samostatne experimentovať a tvoriť si závery do budúcnosti

5. Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií;
- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej;
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

Environmentálna výchova

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia;
- podieľal sa aktívne na zveľadňovaní životného prostredia školy a jej okolia;
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskromnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie.

Mediálna výchova

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov;

Multikultúrna výchova

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

Regionálna výchova a ľudová kultúra

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- pochopil význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládol základné úlohy údržby bicykla;
- uvedomil si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Ochrana života a zdravia

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci;

6.Učebné zdroje

Učebnica:

doc. PeaDr. Mária Vargová, PhD., Mgr. Zuzana Bruchterová – Tvorivé pracovné vyučovanie 3

doc. PeaDr. Mária Vargová, PhD., Mgr. Zuzana Bruchterová – Tvorivé pracovné vyučovanie 4

- encyklopédie, knižný materiál k jednotlivým tematickým celkom, internet,
- makety, kartičky, stavebnice, obrázky

7. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka. Pri hodnotení žiaka má prednosť pozorovanie jeho výkonu s predchádzajúcim výkonom, nie porovnávanie s výkonom spolužiakov. Nie je nutné známkovať každý výkon a prácu žiaka.

Je to špecifický predmet, v ktorom sa hodnotí duševná a manuálna činnosť.

U žiakov hodnotíme ako sa im podarilo zhotoviť rôzne jednoduché výrobky a úžitkové predmety. V samostatnom pracovnom procese sa formujú a hodnotia začiatkové i už nadobudnuté technické vedomosti, zručnosti a návyky.

V predmete hodnotíme predovšetkým pozitívny vzťah k práci a zodpovednosť za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce.

Kritériá hodnotenia:

- osvojenie základných pracovných zručností a návykov z rôznych pracovných oblastiach,
- organizácia a plánovania práce a používanie vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci,
- vytrvalosť a sústavnosť pri plnení zadaných úloh,
- uplatňovanie tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a vynakladanie úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku,
- vzťah k práci človeka, technike a životnému prostrediu.

Hodnotenie prebieha v súlade s Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Žiaci nie sú hodnotení známku. Uvádza sa hodnotenie »aktívne absolvoval, absolvoval, neabsolvoval:«

- a) „aktívne absolvoval“, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu aktívne zúčastňoval,
- b) „absolvoval“, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu ospravedlnene nezúčastňoval alebo bol prítomný a zo závažných dôvodov nepracoval, alebo
- c) „neabsolvoval“, ak žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu nepracoval alebo sa neospravedlnene vyučovania nezúčastňoval.